

Gezichtsblinde mensen worstelen met de herkenning van gezichten, net zoals gezonde mensen soortgelijke stenen nauwelijks van elkaar kunnen onderscheiden. Illustratie René van Megen

Gezichtsblinde snapt niets van film

SITTARD
DOOR WILL GERRITSEN

Ik loop met mijn man in de stad. Hij ontmoet iemand van badminton, maakt een praatje. Ik geef hem ook een hand en we lopen door. Even later op de terugweg groet mijn man iemand. 'Wie is dat?', is mijn geijkte vraag. Ongelovig kijkt hij me aan. Blijkt het diezelfde sportcollega te zijn. Nog steeds geef ik mensen een hand, stel me voor en dan blijkt dat ik dat al voor de derde keer doe."

Gezichtsblindheid ofwel prosopagnosie. Zo heet de stoornis die het sociale leven van Joyce flink in de war brengt. Ze heeft een bovengemiddelde intelligentie, maar slaagt er niet in het gezicht van bekenden te

Gezichtsblindheid, het niet herkennen van je buurman, collega of familielid, komt veel meer voor dan gedacht. Onderzoekers stellen dat 4 à 5 procent van de bevolking er last van heeft.

herkennen. 'Gezichtsblinde' Cecilia Burman vergelijkt op haar website gezichten met keien. Zoals gezonde mensen nauwelijks in staat zijn één bepaalde steen te herkennen in een verzameling soortgelijke stenen, zo lastig is het voor mensen met prosopagnosie om gezichten te onderscheiden. In extreme gevallen kunnen gezichtsblinden hun eigen kinderen en partner niet eens thuisbrengen. „Of ze herkennen zichzelf niet eens. Ze werpen

een blik in de spiegel en vragen zich af: 'Hé, wie staat daar nou?'.", zegt Beatrice de Gelder (hoogleraar cognitieve neurowetenschappen, Universiteit van Tilburg) die in toonaangevende wetenschapsbladen over gezichtsblindheid heeft gepubliceerd. Decennialang meenden deskundigen dat het om een uiterst zeldzame aandoening gaat, vertelt ze. „De laatste eeuw zijn er slechts honderd gevallen goed gedocumenteerd." Aan gezichtsblindheid zou een

beschadiging van een bepaald gebied in de hersenen door bijvoorbeeld een hersenbloeding ten grondslag liggen. Dacht men. Bij Joyce is daar waarschijnlijk geen sprake van: „Als kind had ik dit al, maar ik schonk er geen aandacht aan. Ik verwisselde vaak namen van mensen. Riep op straat de verkeerde personen aan en ik schaamde me dan dood dat het anderen bleken te zijn." Niet alleen op straat roept gezichtsblindheid verwarring op. Joyce: „Films kijken is een ramp. Om de haverklap moet ik vragen wie wie is. Algauw weet ik niet meer waarover het gaat. Voor mijn gevoel loopt iedereen door elkaar en komen er steeds nieuwe personages bij die dan dezelfde blijken te zijn."

LEES VERDER ► PAGINA 3

Gezichtsblinden bedienen zich van allerlei trucjes

SITTARD

VERVOLG VAN ◀ PAGINA 1

Pas in de jaren zeventig ontstond het idee dat gezichtsblindheid ook het gevolg kan zijn van een ontwikkelingsstoornis - vanaf de geboorte - waarbij geen sprake is van hersenschade. Beatrice de Gelder: „In 2000 waren pas zeven gevallen beschreven van dit type prosopagnosie.”

Recent hebben wetenschappers een sterk vermoeden gekregen dat veel meer mensen met gezichtsherkenning worstelen. In een Amerikaans/Brits project waarbij 1600 mensen aan een test werden onderworpen, concludeerden de onder-

zoekers dat liefst 2 procent gezichtblind was. Dat komt overeen met een onderzoek in 2004 onder vijfhonderd scholieren in het Duitse Münster.

Beatrice de Gelder zet vraagtekens bij de Amerikaans/Britse test, omdat die volgens haar eerder het geheugen op de proef stelt dan puur gezichtsblindheid vaststelt: deelnemers moesten plaatjes van gezichten en objecten onthouden. In Tilburg is een eigen test ontwikkeld: proefpersonen krijgen bijvoorbeeld twee detailopnames van een paar ogen te zien en moeten aangeven welke 'ogen' bij een portretfoto horen. Op verzoek van een beveiligingsbedrijf dat Schiphol als werkter-

rein heeft, werd het personeel op gezichtsblindheid getest. Herkenning van verdachte suijetten is immers cruciaal in hun werk. „Tien van de vijftig medewerkers bevonden zich op de kritische grens. En van 4 à 5 procent van de mensen zou je kunnen zeggen dat ze echt gezichtsblind zijn. Eigenlijk moet je alle politiemensen laten screenen op gezichtsblindheid. Waarom zou je de test niet als standaard in de beroepentesten laten opnemen?”, vindt Beatrice de Gelder. Onderwijzers, receptionistes, chefs, trainers, zakenlieden en nog veel meer werkenden kunnen lastig functioneren met zo'n handicap. Beatrice de Gelder vertelt dat gezichtsblinden zich van aller-

lei trucjes bedienen om maar geen blunder te slaan bij hun bekenden. „Ze letten op de kleding, de manier van lopen, de stem om iemand te herkennen.” Dat doen ze ook om niet voor arrogant te worden versleten: „Ze groeten je niet als je ze bij de slager tegenkomt.” Haar ervaring is dat de patiënten zich gerustgesteld voelen als ze horen wat ze mankeren. „Ze denken: 'Hé, ik ben niet gek'.” Joyce vernam via een programma op BBC voor het eerst van gezichtsblindheid: „Met een was ik blij dat het een naam had. Al die jaren schaamde ik me ervoor. Ik dacht dat het een blijk van desinteresse was in mensen.” Laatste vraag. Waarom is pas recent ontdekt dat ge-

zichtsblindheid als ontwikkelingsstoornis bij zoveel mensen voorkomt? Volgens onderzoeker Richard Russell (Harvard University) in een persbericht: „Wie sinds zijn kindertijd gezichtsblind is, realiseert zich vaak niet eens dat hij geen gezichten kan herkennen.” De Gelder: „Je gaat niet naar de huisarts met de klacht dat je twee jazzmuzikanten niet uit elkaar kunt houden.”

De naam van Joyce is gefingeerd. Haar uitspraken in dit artikel berusten op mails die ze aan Beatrice de Gelder heeft geschreven. Meer info: www.uvt.nl via het zoekschermje 'expertise'. De Engelstalige website van Cecilia Burman is www.prosopagnosia.com